

کمبود ۵ هزار دستگاه آمبولانس در کشور

به گزارش برنا؛ محمدرضا ظفرقندی، وزیر بهداشت گفت: عمر استاندارد آمبولانس‌ها در دنیا هفت سال است، اما متأسفانه در کشور ما آمبولانس‌هایی با عمر ۱۶ سال هنوز در حال فعالیت هستند. در حال حاضر با کمبود ۵هزار آمبولانس مواجه هستیم.

www.qudsonline.ir

چهارشنبه ۸ مرداد ۱۴۰۴ ■ ۵ صفر ۱۴۴۷ ■ ۳۰ جولای ۲۰۲۵ ■ سال سی و هشتم ■ شماره ۱۰۷۵

گفت‌وگو با محمد درویش و اسماعیل کهرم دربارهٔ دپای ناپیدای آب در سبک زندگی ایرانی

آب را ول نکنیم

با صرف بودجه‌ای به‌مراتب کمتر، با سرمایه‌گذاری و مشوق‌هایی برای ترغیب مردم به استفاده از کولرهای دوستدار محیط زیست که از سال ۱۴۰۰ وارد بازار شده‌اند، مشکل را به‌صورت پایدار حل کنیم. این راهکار نه تنها هزینه کمتری داشت، بلکه خسارتی نیز به مردم طالقان و قزوین وارد نمی‌کرد. از طرفی بزرگ‌ترین منبع درآمد فاضلاب تهران از منطقه یک تأمین می‌شود؛ جایی که بسیاری از خانه‌ها دارای استخر هستند و مصرف آب در آن بسیار بالاست. درآمد قابل توجهی از این میزان مصرف به شرکت آب و فاضلاب می‌رسد. در چنین شرایطی، اگر قرار باشد به ساکنان این منطقه توصیه شود استخرهای خود را ببندند و مصرف آب را کاهش دهند، شرکت آب و فاضلاب با کاهش درآمد مواجه شده و ممکن است اعلام کند توانایی پرداخت حقوق کارکنان خود را ندارد. این ساختار نشان می‌دهد تا زمانی که سازوکارهای مالی در دولت اصلاح نشود، نمی‌توان انتظار برداشت‌های مؤثر و پایدار در حوزه مدیریت مصرف آب داشت.

او در پاسخ به این پرسش که با توجه به میزان سرانه رد پای آب که روزانه حدود ۴ هزارو ۳۰۰ لیتر برای هر ایرانی تخمین زده می‌شود، آیا این رقم در مقایسه با دیگر کشورها طبیعی و متعارف محسوب می‌شود یا خیر، بیان می‌کند: بیشتر است اما واقعیت آن است در موضوع مصرف آب، مردم مقصر اصلی نیستند. براساس اعلام رسمی وزارت نیرو، حدود ۳۰درصد آب شرب تولیدی کشور به دست مصرف‌کننده واقعی نمی‌رسد؛ بخشی از این هدررفت ناشی از فرسودگی گسترده شبکه لوله‌کشی و بخشی دیگر مربوط به مشترکان پرنفوذی است که بدون پرداخت آب‌بها از منابع آب استفاده می‌کنند.

این پرسش مطرح است که چرا با گذشت بیش از ۳۰ سال از طرح این مشکل، هیچ اقدام مؤثری برای رفع آن صورت نگرفته است؟ چرا مرمت و نوسازی شبکه لوله‌کشی در اولویت قرار نگرفته و همچنان وضعیت به‌گونه‌ای است که گروهی از مشترکان خاص از پرداخت هزینه آب معاف هستند، در حالی که فشار اصلی به مردم عادی وارد می‌شود؟

در چنین شرایطی، تمرکز بر توصیه‌های جزئی مانند بستن شیر آب هنگام مسواک زدن، نمی‌تواند پاسخگوی بحران موجود باشد. ابتدا باید با اصلاح شبکه و جلوگیری از هدررفت ۳۰درصدی آب، راهکاری اساسی اتخاذ شود. از سوی دیگر، لازم است صدور پایانکار ساختمان‌ها مشروط به نصب سیستم کنتور مستقل آب، مانند کنتور برق و گاز شود. همچنین باید میان آب شرب و آب بهداشتی تفکیک صورت گیرد و لوله‌کشی مجزای آن، همان‌طور که در بسیاری از کشورهای پیشرفته اجرا شده، در کشور ما نیز پیاده‌سازی شود.

درویش با تأکید براینکه فاضلاب‌های شهری و صنعتی نقش مهمی در مدیریت منابع آبی دارند، می‌گوید: در حال حاضر، مصرف آب مشهد به ۱۲ هزار لیتر در ثانیه رسیده، در حالی که ظرفیت تصفیه‌خانه‌های این شهر تنها پاسخگوی هزار لیتر در ثانیه است. به‌این‌ترتیب، روزانه حدود ۱۱هزار لیتر آب خاکستری و آلوده بدون تصفیه وارد کشف‌رود می‌شود؛ رودخانه‌ای که از آن برای آبیاری بیش از ۷هزار هکتار اراضی کشاورزی استفاده می‌شود. این شرایط، سلامت عمومی را به‌شدت تهدید کرده و عامل گسترش بیماری‌هایی چون سرطان در منطقه شده است. تنها درآمد یکی ه هتل‌های بزرگ مشهد می‌تواند هزینه کامل ساخت این تصفیه‌خانه‌ها را تأمین کند. با این حال، به‌جای سرمایه‌گذاری بر تصفیه فاضلاب و بازچرخانی آب، اولویت‌ها به سمت پروژه‌های کلان و پرهزینه‌ای مانند انتقال آب از دریای عمان هدایت شده است؛ پروژه‌ای که برای آن بیش از ۳۵۰هزار میلیارد تومان بودجه اختصاص یافته است. این پرسش جدی مطرح است که چرا تأمین منابع مالی برای انتقال آب از مسافت هزاران کیلومتری ممکن شده، اما برای حل یک بحران

سیاسی‌سازی نگران‌کننده علم

به گزارش قدس آنلاین؛شاهین آخوندزاده، معاون تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت در یادداشتی نوشت: در ماه‌های اخیر، بسیاری از مقالات به‌دلائلی غیرعلمی ردشده‌اند که بازتاب‌دهنده سیاسی‌سازی نگران‌کننده علم جهانی است، علم هرگز نباید قربانی سیاست شود.

انتقاد از وضعیت بیمارستان‌های دولتی

به گزارش ایسنا، مهدی فلاح، نماینده رشت در مجلس گفت: نبود نظارت و رهاشدگی در حوزه درمان موجب رنج و آزار مردم شده‌است؛ باید در مراکز درمانی دولتی زیرمیزی داده شود یا اینکه مردم به مراکز خصوصی مراجعه کنند.

■ قنات‌های ایرانی در سایه بی توجهی

اسماعیل کهرم، مشاور رئیس سابق سازمان حفاظت محیط زیست در امور محیط طبیعی با بیان اینکه ایران در اقلیمی خشک ونیمه‌خشک واقع شده است، به خبرنگار ما می‌گوید: میانگین بارندگی سالانه در جهان حدود ۸۰۰ میلیمتر است، در حالی که این میزان در ایران به حدود ۲۵۰میلیمتر می‌رسد؛ یعنی کمتر از یک‌سوم میانگین جهانی. این اختلاف چشمگیر، ضرورت مدیریت دقیق و علمی منابع آبی کشور را بیش از پیش ضروری می‌کند. با وجود سابقه تاریخی ایران در مدیریت آب و اختراع قنات به‌عنوان یکی از پیشرفته‌ترین فناوری‌های بومی در بهره‌برداری از منابع زیرزمینی، اقدامات مؤثر برای مدیریت و کاهش مصرف آب در دهه‌های اخیر صورت نگرفته است. قنات‌ها که روزگاری ستون فقرات تأمین آب در مناطق خشک کشور بودند، امروز به حال خود رها شده‌اند. همچنین ایران با داشتن میراث ارزشمندی در حوزه بهره‌برداری پایدار از منابع آبی، از جمله شبکه‌های قنات که آب را از ارتفاعات به مناطق مرکزی چون یزد منتقل می‌کردند، اکنون به نقطه‌ای رسیده که نه تنها اقدامی مؤثر در کاهش مصرف انجام نداده، بلکه بحران آب به سطحی نگران‌کننده رسیده است.

او اظهار می‌کند: بارندگی‌هایی که به‌صورت برف، باران یا تگرگ در کشور اتفاق می‌افتد، پس از رسیدن به سطح زمین، تحت تأثیر نیروی جاذبه به اعماق خاک نفوذ می‌کند. در این فرایند، بخشی از آب میان ذرات خاک باقی می‌ماند و به مرور زمان به عمق بیشتری فرو می‌رود تا به لایه‌ای غیرقابل نفوذ، مانند یک تخته‌سنگ بزرگ برسد. در این نقطه، آب قادر به عبور از لایه سنگی نیست و در همان جابج می‌شود؛ این ذخایر به عنوان «سفره‌های آب زیرزمینی» شناخته می‌شوند. استفاده نادرست و بدون برنامه از این منابع موجب تخلیه کامل سفره‌ها شده است. در برخی موارد، به کشاورزان توصیه نادرست شده زمین را بیشتر و عمیق‌تر حفر کنند تا به آب برسند، بدون توجه به اینکه سفره‌های آب زیرزمینی نیز به‌تدریج و حفظ بخشی از آب نیاز دارند. با برداشت کامل این ذخایر، حتی ۵ تا ۶ درصد آب حیاتی که باید برای پایداری سفره باقی بماند نیز از بین می‌رود.

کهرم درباره نقش حیاتی سفره‌های آب زیرزمینی در پایداری خاک و سازه‌های سطح زمین این‌گونه می‌گوید: این منابع مانند نفت در یک چراغ نفتی عمل می‌کنند و تا زمانی که ذخیره در مخزن وجود دارد، سیستم به کار خود ادامه می‌دهد. اما زمانی که این ذخایر به پایان می‌رسند، آب باقی‌مانده در منافذ خاک نیز به‌تدریج به عمق زمین فرو می‌رود و دیگر نقشی در پایداری سطح ایفا نمی‌کند. در چنین شرایطی، او پدیده نگران‌کننده به وجود می‌آید: فرورفتنشت زمین وفروچاله‌ها. فرورفتنشت زمانی رخ می‌دهد که لایه‌های خاک به دلیل نبود رطوبت و پشتیبانی آبی، به‌تدریج فشرده شده و پایین می‌آیند. اما در موارد حادتر، پدیده‌ای به نام فروچاله ایجاد می‌شود؛ منطقه‌ای با ابعاد ۱۰۰ متر طول، ۵ متر عرض و ۳ متر عمق که ناگهان فرومی‌ریزد. این اتفاق معمولاً زمانی رخ می‌دهد که ذرات آب میان خاک تخلیه شده و توده خاک دیگر توان تحمل وزن خود را ندارد. در نتیجه، زمین به‌طور ناگهانی فرو می‌ریزد و ممکن است سازه‌هایی مانند خانه، انبار یا مغازه به درون این فروچاله‌ها سقوط کنند.

■ از آب‌های زیرزمینی استفاده نکنید

این فعال محیط زیست ادامه می‌دهد: اگر از من بپرسید راهکار حل بحران آب در کوتاه‌مدت چیست، صادقانه می‌گویم هیچ راه فوری و معجزه‌آسایی وجود ندارد. اگر بپرسید در بازه میان‌مدت مثلاً در پنج تا هفت سال آینده چه باید کرد، پاسخ من این است که باید فوراً برداشت از سفره‌های آب زیرزمینی را متوقف کنیم و اگر بپرسید راهکار بلندمدت چیست، باز هم می‌گویم نباید به سفره‌های آب زیرزمینی دست‌بزنیم.

به گفته او، حدود ۴۰ درصد از کل منابع آب کشور در بخش کشاورزی و برای تولید محصولات مانند کاهو، کلم، سیب‌زمینی و خیار مصرف می‌شود. در صورتی که واردات بخشی از این محصولات می‌تواند به ذخیره‌سازی منابع حیاتی آب کشور کمک کند. در مقابل، حدود ۴ تا ۵ درصد از منابع آبی کشور در بخش صنعت استفاده می‌شود؛ آن هم در شرایطی که کشور از منظر توسعه صنعتی در سطح بالایی قرار ندارد. همچنین ۴ تا ۵ درصد دیگر از مصرف آب به مصارف خانگی از جمله آشپزی و بهداشت اختصاص دارد. به‌نظر من صرفه‌جویی در مصرف آب باید از بخش کشاورزی آغاز شود. به‌کارگیری روش‌های نوین آبیاری، مانند آبیاری قطره‌ای و بارانی می‌تواند تأثیر چشمگیری در کاهش مصرف داشته باشد.وی در پایان اضافه می‌کند: روند فعلی کشت محصولات در مناطق نامناسب همچنان ادامه دارد. به عنوان مثال در حاشیه زاینده‌رود که منطقه‌ای کویری محسوب می‌شود، کشت محصولات مانند برنج و هندوانه همچنان رواج دارد. در حالی که استان‌های شمالی کشور مانند گیلان، مازندران و گلستان ظرفیت مناسب‌تری برای کشت برنج دارند. از سوی دیگر، برخی از این محصولات مانند هندوانه با مصرف آب بالا، پس از تولید به قیمت پایین‌تری صادر می‌شوند. برآوردهانشان می‌دهد برای تولید هر کیلو هندوانه در این مناطق تا ۸ میلیون ریال آب هزینه می‌شود، در حالی که قیمت فروش آن در بازارهای خارجی به مراتب پایین‌تر است. این روند به‌عنوان یکی از مصادیق بارز سوم‌مدیریت منابع آب در کشور است.

خودمان را دست‌کم نگیریم

میثو محرز، متخصص بیماری‌های عفونی با ابراز تأسف از بی‌اعتمادی برخی به توان داخلی به برنا گفت: اینکه برخی تصور می‌کنند ایران قادر به تولید واکسن یا داروی باکیفیت نیست، تأسف‌برانگیز است. نباید خودمان را دست‌کم بگیریم.

حاشیه – منی

دبیر پیشین اندیشکده آب ایران:

شیر آب، جعبه جادویی نیست!

عفت‌زارع بخشی از مشکل کم آبی، به نوع مصرف خانوارها و بخش دیگر آن به زیرساخت‌ها و نحوه مدیریت شهری بستگی دارد.

دبیر پیشین اندیشکده تدبیر آب ایران به قدس آنلاین می‌گوید: وضعیت مصرف آب در کشور، به‌ویژه در شهرهایی مانند تهران نامناسب است و سرانه مصرف بالایی دارد. با این حال، همه مسائل مربوط به بحران آب متوجه مصرف‌کننده نیست بلکه بخشی از آن به مدیریت درست منابع آبی بستگی دارد. انوش اسفندیاری ادامه می‌دهد: بخشی از این مشکل به نوع مصرف خانوارها و رفتارهای فردی مربوط می‌شود، اما بخش عمده‌ای ناشی از مدیریت نادرست وزیرساخت‌های قدیمی است. مصرف در بخش‌های اقتصادی، تجاری و صنعتی حدود ۳۰درصد است، در حالی که بخش خانگی حدود ۷۰درصد از کل مصرف آب را تشکیل می‌دهد و در فصل‌های گرم سال به‌ویژه تابستان، مصرف آب در خانه‌ها به دلیل استفاده از وسایل خنک‌کننده مانند کولرهای آبی افزایش می‌یابد.

از سوی دیگر مصرف‌کنندگان برای تطبیق با شبکه‌های توزیع آب، اقداماتی مانند استفاده از پمپ و همکاری در تعمیر و صرفه‌جویی را دارند.

این عضو اندیشکده تدبیر آب ایران راهکارهای مدیریت مصرف در خانه را شامل کنترل هدررفت آب، رعایت نکات صرفه‌جویی هنگام شست‌وشو و حمام و انتخاب گیاهان کم‌مصرف برای فضای سبز می‌داند و اضافه می‌کند: از دیگر نکات مهم برای صرفه‌جویی در مصرف آب، در نظر گرفتن سایبان برای کولرهای آبی است تا تلفات آب از این طریق کمتر شود.

او می‌گوید: هرچند بیشتر سازمان‌های دولتی از کولرهای گازی استفاده می‌کنند که مصرف برق زیادی دارند و از این بابت در موازنه انرژی برق هم مشکل داریم اما شست‌وشوی پارکینگ‌ها و آبیاری فضای سبز سازمان‌ها با آب شرب، نمونه‌هایی از اسراف آب است. در حقیقت کنترل‌ها در این زمینه باید بیشتر باشد و سازمان‌ها و ادارات دولتی به عنوان الگوی مصرف مطرح باشند.

این پژوهشگر سیاست‌گذاری و حکمرانی آب به مردم جامعه توصیه می‌کند: مردم ما باید درباره بحران آب و صرفه‌جویی بیشتر بدانند. به‌طور کلی در دنیا تنها به پند و اندرز تکیه نمی‌کنند بلکه تأکید بر ارتقای فرهنگ مصرف است.

دانستن اطلاعاتی از قبیل اینکه منابع آب چه نوسان‌هایی دارد، یا اینکه با چه مشکلاتی در توزیع آب در شبکه مواجه هستیم و ذخیره آب در هر محل چقدر است، برای مردم انگیزه به وجود می‌آورد تاחסن مهندلی، همکاری و تعامل شکل بگیرد. به‌طور کلی ما در اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی ضعیف عمل کرده‌ایم، چراکه در گام نخست، اطلاع‌رسانی درست بزرگ‌ترین دلگرمی برای مردم است.

مهم‌ترین اقدام برای آگاهی فرزندانمان این است که واقعیت‌های موجود درباره شبکه آب، تصفیه‌خانه‌ها، منابع آب کشور و نحوه حفاظت از این منابع را بیان کنیم.

به عبارتی، این‌گونه نباشد که همه فکر کنند شیر آب مانند یک جعبه جادویی است که هر چه مصرف کنیم تمام نشود بلکه باید بدانیم برای تأمین آب به‌ویژه در کلانشهرهایی مانند تهران تلاش‌های زیادی انجام می‌شود و با توجه به نوسان‌هایی که در جمعیت روزانه و شبانه‌ تهران است کنترل فشار و موازنه لازم برای به تعادل رساندن این شبکه کار بسیار دشواری است.

به‌ویژه به دلیل کمبود بارش‌ها همواره آسیب‌پذیری مان زیاد است. همچنین میزان ذخایرمان محدود بوده و در مواقع بحرانی مانند تابستان، برقراری موازنه بسیار دشوار است. بنابراین هر اندازه این مسائل برای مردم توضیح داده‌شود آن‌ها می‌توانند خود را سازگارتر کنند. این کارشناس حوزه آب ادامه می‌دهد: البته مردم می‌دانند همه مسائل آب مربوط به آن‌ها نیست و بخش عمده‌ای از فضای سبز ما در تهران و کلانشهرها با شرایط کم آبی تطابق ندارد که این موضوع به عهده مردم نیست.

همچنین بخش قابل توجهی از تلفات آب در سیستم توزیع شهری است، چراکه بیشتر سیستم‌های توزیع آب، قدیمی و فرسوده‌اند و نشتی زیادی دارند. به‌طور مثال شبکه آب شهری که از طریق خطوط لوله‌ای آب را از منبع به در منازل می‌رساند ۲۵ تا ۳۰درصد نشتی دارد.

در تهران پساب زیادی تولید می‌شود که با روش تصفیه می‌توان بخشی از نیازها مانند آبیاری فضای سبز را از طریق آن تأمین کرد تا به آب‌های زیرزمینی فشار وارد نشود.

این مشکلات به مردم بستگی ندارد بلکه مسئولان باید به این موضوع حساس باشند تا توجه و رسیدگی آن‌ها، سبب دلگرمی مردم شود. در فضایی سبز کلانشهرها، گیاهان مانند چنار و چمن میزان مصرف آب فراوانی دارند و متأسفانه نوع منبتی که برای آبیاری در پارک‌ها استفاده می‌شود عمدتاً از منابع آب زیرزمینی و آب لوله‌کشی است.

اسفندیاری با ابراز نگرانی درباره وضعیت تأسیسات قدیمی و ناپایدار توزیع آب، همکاری و اطلاع‌رسانی گسترده برای مقابله با بحران آب را ضروری می‌داند و می‌گوید: باید از اقدامات کوتاه‌مدت و تصمیمات ناپایدار پرهیز کرده و از فرصت‌های بحران برای بهبود مدیریت منابع آب بهره‌برداری مناسب کرد.